«Атамекен» Қазақстан
Республикасы Ұлттық
Кәсіпкерлер палатасының
Басқарма төрағасы міндетін
атқарушының 2022 жылғы 26
қазаны № 190 бұйрығына № 12
қосымша

Кәсіптік стандарт: «Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) Бонитирлеу – тиісті сыныпты немесе индексті бере отырып, малдың асыл тұқымдық құндылығының деңгейін белгілер шаруашылық тұрғысында пайдалаы белгілер кешені бойынша (тұқымдылығы, өнімділік сапасы, экстерьерлік-конституциялық ерекшеліктері) анықтау

2) Малды жарамсыздандыру – өсімін молайту және кейіннен өсіру үшін жарамсыз жануарларды табыннан шығару

3) Бұқа – ірі қара мал аталығы

4) Өгізше – атабездері алынып тасталған ірі қара мал бұқасы

5) Тұқымдық бұқа – асыл тұқымды өсіруге арналған аталық

6) Бұқашық – аталық жынысты бұзау

7) Жарамсыз сиырларды іріктеу – жыл басындағы мал басы санынан бір жыл ішінде табыннан жарамсыз болып іріктелген сиырлардың үлесі

8) Малды одан әрі өсімге қалдыру – кейіннен өндірістік пайдалану мақсатында оларды басқа шаруашылықтарға өткізу үшін өнімділігі төмен жас санатына сәйкес келетін жануарларды табыннан алып тастау

9) 100 сиырға шаққандағы бұзау шығысы – жыл басында қолда бар әрбір 100 сиыр мен құнажынға қайта есептегенде, күнтізбелік жылы туған тірі бұзау саны

10) Терең буыз сиыр – жеті ай буаздықтан кейінгі ірі қара мал аналығы

11) 100 сиырға шаққандағы бұзаулардың іске жарамды шығысы – жыл басында қолда бар әрбір 100 сиырға қайта есептегенде, мәжүбрлі сою мен өлім-жітімді шегергендегі ағымдағы жылы туған тірі бұзау саны

12) Сиыр – бұзаулағаннан кейінгі ірі қара мал аналығы

13) Теліме сиыр – лактация ағымында бір немесе бірнеше бұзауды емізетін сиыр

14) Ірі қара мал – Bos. Taurus тұқымдасына жататын қолға үйретілген күйіс қайыратындар

15) Бұзаулау аралық кезең – екі аралас немесе кейінгі бұзаулаулар арасындағы аралық

16) Өлі туған бұзау – бұзаулау кезінде өлі болып туған бұзау

17) Төл – асыл тұқымды өсіруге немесе бордақылауға арналған алты айлық жастан асқан бұқашықтар мен қашарлар

18) Сүтті – етті (етті – сүтті мал) – сүт және ет немесе ет және сүт өндіруге арналған құрама тұқымдарға жататын ірі қара мал

19) Сүтті мал – сүт өндіруге арналған тұқымға жататын ірі қара мал

20) Құнажын – ұрықтанған қашар

21) Бұзаулау – жүктілік кезеңінің бұзау туумен аяқталуы

22) Мал өлім-жітімі – эпизоотия, табиғи апат немесе күтіп-ұстау мен азықтандырудың тиісті шарттарын сақтамау салдарынан жануарлардың өлімі

23) Тұмса – бірінші бұзаулаудан кейін және екінші төлдеуге дейінгі сиыр

24) Сиырдың өнімді кезеңі – сиырдың бірінші бұзаулауынан жарамсыз болы іріктелгенге немесе өлім-жітімге дейінгі кезеңі

25) Буаздық пайызы – ұрықтандырылған аналықтардың жалпы санынан буаз ірі қара мал аналықтарының үлесі

26) Табын толықтыру – тиісті жас санатындағы жоғары өнімді малды табынға енгізу

27) Күйек мерзімі – бұзаулаудан немесе аборттан кейін жемісті ұрықтандыруға немесе шағылыстыруға дейінгі кезең

28) Бұзау – алты айлық жасқа дейінгі мал төлі

29) Егіз бұзау – бір буаздықтан жұп болып туған бір жұмыртқалық немесе әртүрлі жұмырталық бұзау

30) Қашар – алты айлық жастан асқан жемісті ұрықтандыруға дейінгі ірі қара малдың аналығы

31) Ұрғашы бұзау – аналық жынысты бұзау

32) Ауыр бұзаулау – шұғыл ветеринарлық көмек көрсетіле отырып бұзаулау

33) Ірі қара мал шаруашылығы – үй ірі қара малын өсірумен және пайдаланумен айналысатын мал шаруашылығы саласы

34) Қысырлық – жыл ішінде аналықтардан төлді жете алмау пайызы

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру
5. Кәсіптік стандарттың коды: A01440008
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
А Ауыл, орман және балық шаруашылығы
01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну
01.4 Мал шаруашылығы
01.41 Сүтті бағыттағы ірі қара малды көбейту
01.41.0 Сүтті бағыттағы ірі қара малды көбейту
М Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет
72 Ғылыми зерттеулер және әзірлемелер
72.1 Жаратылыстану мен техникалық ғылымдар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер
72.11 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер
72.11.0 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер
М Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет
75 Ветеринарлық қызмет
75.0 Ветеринарлық қызмет
75.00 Ветеринарлық қызмет
75.00.0 Ветеринарлық қызмет
7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Өсім молайтумен, бұзауларды және тұқымдық төлді өсірумен, сүтті мал шаруашылығы өнімдерін өндірумен айналысатын, сүтті бағыттағы ірі қара малды өсіру саласына жататын кәсіптердің сипаттамасы келтірілген
8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:
1) Әр түрлі қызмет атқарушы, фермерлік шаруашылық - 1 СБШ-нің деңгейі
2) Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы - 3 СБШ-нің деңгейі
3) Сүт фермаларының жұмысшысы - 4 СБШ-нің деңгейі
4) Мал өсіруші - 4 СБШ-нің деңгейі
5) Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор - 4 СБШ-нің деңгейі
6) Ветеринарлық техник - 5 СБШ-нің деңгейі
7) Сүт өндірісінің зоотехнигі - 5 СБШ-нің деңгейі
8) Бас мал дәрігері - 8 СБШ-нің деңгейі
9) Ауыл шаруашылығындағы ұйымның басшысы (директор, президент және т.б.) - 8 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Әр түрлі қызмет атқарушы, фермерлік шаруашылық»:			
Топтың коды:	9211-3		
Қызмет атауының коды:	9211-3-003		
Кәсіптің атауы:	Әр түрлі қызмет атқарушы, фермерлік шаруашылық		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Мал өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: -	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6121-3-004 Мал шаруашылығындағы білікті жұмысшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Сүтті бағыттағы ірі қара малды өсіру, күту, күтіп-ұстау және өсімін молайту бойынша қосалқы жұмыстарды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сауын табынды, бұзаулары бар теліме сиырларды, профилактикалық және сүтті кезеңдегі бұзауларды және ірі қара малдың тұқымдық төлін күту жөніндегі қолмен жүргізілетін және ішінара механикаландырылған жұмыстар 2. Жануарларды күтіп-ұстау жөніндегі жұмыстардың технологиялық тізбегін орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Сауын табынды, бұзаулары бар теліме сиырларды, профилактикалық және сүтті кезеңдегі бұзауларды және ірі қара малдың тұқымдық төлін күту жөніндегі қолмен жүргізілетін және ішінара механикаландырылған жұмыстар	Дағды 1: Сауын табын сиырларын, бұзаулары бар теліме сиырларды күтіп-ұстау	Машықтар:
		1. Механикаландырылған кешендер мен фермалар жағдайында сауын сиырларды күтуді жүзеге асыру. 2. Сауын сиырларды күту қағидаларын сақтау. 3.Механикаландырылған кешендер мен фермаларда жабдықтарды баптауды және оларға қызмет көрсетуді жүргізу.
		Білімдер:
		1. Ветеринария және зоогигиена негіздері. 2. Сүтті тұқымды ірі қара малдың өнімділік-биологиялық ерекшеліктері. 3. Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру негіздері. 4. Сиыр сауу технологиялары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Профилактикалық және сүтті кезеңдегі бұзауларды, ірі қара малдың толықтырушы төлін өсіру	Машықтар:
		1. Бұзаулау және емізу кезеңінде төлді өсіру технологиясын сақтау. 2. Аналық мал басына төлдеуге жәрдемдесу бойынша жұмыстарды көрсету. 3. Бұзаулар мен төлді қарқынды өсіруді жүргізу. 4. Түрлі жыныстық-жастық топтардағы сүтті бағыттағы ірі қара малды азықтандыру және суару технологиясын сақтау.
		Білімдер:
		1. Азықтың зооогигиениялық маңызы. 2. Азық сапасын бағалау және сертификаттау негіздері. 3.Азықты малға беруге дайындау технологиясы. 4. Сүтті өнімділік бағытындағы ірі қара малдың бұзаулары мен төлін өсіру және күтіп-ұстау технологиялары. 5. Азық дайындау технологиялары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жануарларды күтіп-ұстау жөніндегі жұмыстардың технологиялық тізбегін орындау	Дағды 1: Сауын сиырларды азықтандыру және суару технологиясын сақтау	Машықтар:
		1. Азықтандыру және суару режимін сақтау. 2. Механикаландырылған агрегаттарға қызмет көрсету.
		Білімдер:
		1. Азықтың қоректілігі мен қорытылуын есепке алғандағы азықтандыру нормалары мен режимі. 2. Фермалар мен кешендерде ірі қара малды күтіп-ұстаудың зоогигиеналық нормалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Бұзаулар мен толықтырушы төлді азықтандыру және суару технологиясын сақтау	Машықтар:
		1. Сүтті және сүттіден кейінгі кезеңде бұзауларды азықтандыру және суару технологиясын сақтау. 2. Толықтырушы төлді азықтандыру және суару технологиясын сақтау.

		Білімдер:	
		1. Сүтті өнімділік бағытындағы ірі қара малдың ересек мал басының және төлдерінің су тұтынуының тәуліктік нормалары. 2. Азық қорыту физиологиясы және биологиясы.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тәртіптілік Жеке жауапкершілік Үйренушілік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
10. Кәсіптің карточкасы «Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы»:			
Топтың коды:	8341-9		
Қызмет атауының коды:	8341-9-011		
Кәсіптің атауы:	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Біліктілік: Механикаландырылған фермалар мен мал өсіру кешенінің операторы
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6121-3-010 Мал шаруашылығындағы техник-ұрықтандырушы 3240-0-009 Жануарларды қолдан ұрықтандыру жөніндегі техник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қолдан ұрықтандыруға қатысты барлық өндірістік процестерді жоспарлау және үйлестіру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жануарларды жыныстық күйіт жағдайында анықтау және сиырлар мен қашарлардың жыныстық күйітін анықтау 2. Малдарды қолдан ұрықтандыруды жүргізуге шығыс материалдарын, жабдықтар мен құралдарды дайындау 3. Қолдан ұрықтандыруға арналған тұқымдық бұқалардан шәует өнімін алу және дайындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жануарларды жыныстық күйіт жағдайында анықтау және сиырлар мен қашарлардың жыныстық күйітін анықтау			

	Дағды 1: Сыртқы белгілері бойынша және сынама бұқаларды пайдалана отырып, күйітті сиырлар мен қашарларды анықтау	Машықтар:
		1. Қолдан ұрықтандыруға қатысты есеп жүргізу бойынша анықтамалық және нормативтік құжаттарды қолдану. 2. Сүтті бағыттағы ірі қара малдың өсімін молайту бойынша жұмыстарды үйлестіру бойынша ақпаратты қолдану. 3. Жыныстық күйіт жағдайындағы жануарларды анықтау. 4. Еңбекті қорғау талаптары, жеке қорғаныс құралдары.
		Білімдер:
		1. Ірі қара малдың анатомиялық ерекшеліктері. 2. Ірі қара малдың өсімін молайту кезіндегі ветеринариялық қағидалар. 3. Сыртқы белгілері бойынша және сынама бұқалардың көмегімен күйітті сиырлар мен қашарларды анықтау әдістері. 4. Жыныстық цикл кезеңдері және олардың ұзақтығы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ұрықтандыру журналында және жыныстық күйітті анықтау туралы карточкада жазба жүргізу	Машықтар:
		1.Сиырлар мен қашарлардың шағылыстыру және прохолост есебін жүргізу. 2.Қолдан ұрықтандыру пункті үшін шығыс материалдары мен жабдықтарын сатып алу және оларды есептен шығару жөніндегі журналдар мен есепке алу-есеп беру құжаттамасын толтыру.
		Білімдер:
		1.Ұрықтандыру журналдары мен ІҚМ-ның жыныстық күйітін анықтау туралы карточкаларды толтыру қағидалары. 2.Қолдан ұрықтандыру пункті үшін шығыс материалдары мен жабдықтарын сатып алуға өтінім жасау нысандары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Малдарды қолдан ұрықтандыруды жүргізуге шығыс материалдарын, жабдықтар мен құралдарды дайындау	Дағды 1: Қынапты және шәует алу үшін өзге де жабдықтарды дайындау	Машықтар:
		1. Қолдан ұрықтандыруда пайдаланылатын құралдарды, аспаптарды, ыдыстарды және басқа да заттарды дезинфекциялау мен стерилдеуді орындау. 2. Қолдан ұрықтандыру үшін қажетті стерильді ерітінділерді дайындау.
		Білімдер:
		1. Қолдан ұрықтандыруға арналған жабдықтар мен реактивтермен жұмыс істеу қағидалары. 2. Сиырлар мен қашарларды қолдан ұрықтандыруды жүргізуге арналған құралдарды, аспаптар мен ыдыстарды стерильдеу әдістері. 3. Жасанды қынапты тұқымдық бұқадан шәуетті алуға дайындау техникасы. 4. Шәует сапасын бағалау үшін жабдықтар мен шығыс материалдарын дайындау әдістері. 5. Шәуетті араластыру және сақтау үшін қажетті стерильді ерітінділерді дайындау әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Қолдан ұрықтандыру процесін іске асыру үшін қажетті стерильді ерітінділер мен орталарды дайындау	Машықтар:
		1. Қолдан ұрықтандыру үшін қажетті белгіленген концентрациядағы стерильді ерітінділерді дайындау кезінде зертханалық жабдықтарды қауіпсіз пайдалану. 2. Зертханалық жабдықтарды пайдалана отырып сақтау процесінде шәуетті араластыру және сапасын сақтау үшін белгіленген құрамның стерильді ортасын зертханалық жабдықтарды қауіпсіз пайдалану. 3. Шәуеттің сапасын және оның жасанды ұрықтандыруда пайдалануға жарамдылығын бағалау үшін микроскопты қолдану.
		Білімдер:
		1. Ауыл шаруашылығы жануарларының өсімін молайту саласында қолданылатын ветеринариялық-санитариялық қағидаларға сәйкес қолдан ұрықтандыру процесінде пайдаланылатын стерильді ерітінділер. 2. Шәуетті сақтау және араластыру үшін пайдаланылатын стерильді ортаның құрамы. 3. Стерильді орталарды дайындау техникасы. 4. Стерильді ерітінділерді, орталарды және оларды дайындауға арналған компоненттерді сақтау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Қолдан ұрықтандыруға арналған тұқымдық бұқалардан шәует өнімін алу және дайындау	Дағды 1: Сапалы шәует өнімін алу	Машықтар:
		1. Шәует өнімін алу үшін құралдарды қолдану. 2. Жануарлардың әр түрлі түрлерінен шәует өінімін алу әдістерін қолдану.
		Білімдер:
		1. Бұқалар мен сиырлардың жыныс мүшелерінің анатомиясы мен физиологиясы. 2. Шәуетті алу әдістері. 3. Жасанды қынап құрылысы, оларды шәует қнімін алуға дайындау қағидалары мен техникасы. 4. Шәует сапасын бағалау үшін жабдықтар мен шығыс материалдарын дайындау әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Сақтау үшін шәуетті орналастыру	Машықтар:
		1. Шәуетті сақтау үшін жабдық дайындау. 2. Әр түрлі тұқымдық бұқалардың шәуетін сақтау үшін ортаны және ерітінділерді дайындау. 3. Температуралық режимге байланысты шәуетті сақтау үшін синтетикалық және биологиялық ортаны қолдану.
		Білімдер:
		1. Шәуетке арналған сұйылтқыштардың құрамы және дайындалуы. 2. Шәуетті сұйылту әдістері. 3. Шәует алу кезінде және Дьюар ыдысымен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау. 4. Еңбекті қорғау талаптары, жеке қорғаныс құралдары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербестік және жауапкершілік Тәртіптілік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:

кәсіптермен байланыс:	1	Әр түрлі қызмет атқарушы, фермерлік шаруашылық	
	4	Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор	
11. Кәсіптің карточкасы «Сүт фермаларының жұмысшысы»:			
Топтың коды:	6121-9		
Қызмет атауының коды:	6121-9-005		
Кәсіптің атауы:	Сүт фермаларының жұмысшысы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, ҚР АШМ 21.08.2019 жылғы №307 бұйрығымен бек. Зоотехник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6121-9-006 Фермер, сүт өнімдері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру жөніндегі негізгі өндірістік процестерді орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сүтті бағыттағы асыл тұқымды мал шаруашылығында өндірістік процестерді орындауға қатысу 2. Тауарлы сүтті ірі қара мал шаруашылығында өндірістік процестерді орындауға қатысу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Сүтті бағыттағы асыл тұқымды мал шаруашылығында өндірістік процестерді орындауға қатысу	Дағды 1: Сүтті бағыттағы ірі қара малдың асыл тұқымды мал басын көбейтуді жоспарлау үшін бастапқы деректерді мониторингілеу, жинау және талдау	Машықтар:	
		1. Асыл тұқымды есепке алуды жүргізу бойынша анықтамалық және нормативтік құжаттаманы қолдану. 2. Шаруашылықтың өндірістік қызметінің нәтижелерін талдау үшін кәсіби компьютерлік қолданбалы бағдарламаларды қолдану. 3. Сүтті бағыттағы ірі қара малдың асыл тұқымды мал басын өсіру, өсімін молайту бойынша жұмыстарды жоспарлау және жұмыс нәтижелеріне мониторинг жүргізу.	
		Білімдер:	
		1. Сүтті мал шаруашылығы бойынша нормативтік құжаттама. 2. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» ҚР Заңы. 3. «Ветеринария туралы» ҚР Заңы. 4. Сүтті мал шаруашылығында асыл тұқымдық есепті жүргізу бойынша отандық және шетелдік жұмыс тәжірибесінің нәтижелері. 5. Жұмыс орнында қауіпсіздік шараларын сақтау қағидалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	Дағды 2: Сүтті бағыттағы ірі қара малдың толықтырушы төлін өсіру мен өткізуді жоспарлау	Машықтар:
		1. Сүтті бағыттағы ірі қара малдың асыл тұқымды төлін өсіру технологиясын жоспарлау үшін бастапқы деректерді анықтау. 2. Асыл тұқымды және тауарлық мал шаруашылығында бұзауларды, төлдерді өсірудің дәстүрлі және инновациялық технологияларын пайдалану. 3. Асыл тұқымды мал шаруашылығында селекциялық бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру бойынша отандық және шетелдік тәжірибені талдау.
		Білімдер:
		1. Асыл тұқымды және өнімді мал шаруашылығындағы нормативтік құжаттама. 2. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» Заң. 3. «Ветеринария туралы» Заң. 4. Асыл тұқымды сүтті мал шаруашылығын жүргізу бойынша отандық және шетелдік тәжірибе. 5. Еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Тауарлы сүтті ірі қара мал шаруашылығында өндірістік процестерді орындауға қатысу	Дағды 1: Сүтті бағыттағы ірі қара малдың тауарлық мал басын көбейтуді жоспарлау үшін бастапқы деректерді жинау және талдау	Машықтар:
		1. Өндірістік өнімнің өсуін болжау үшін сүтті бағыттағы ірі қара малдың тауарлық мал басының сапалық және сандық сипаттамасын бағалау. 2. Сүтті бағыттағы ірі қара малдың тауарлық мал басының қсімін молайту, өсіру және өткізу бойынша жұмыстарды үйлестіру.
		Білімдер:
		1. Асыл тұқымды және өнімді түйе шаруашылығындағы нормативтік құжаттама. 2. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» Заң. 3. «Ветеринария туралы» Заң. 4. Сүтті бағыттағы асыл тұқымды және тауарлық мал шаруашылығын жүргізу бойынша отандық және шетелдік тәжірибе. 5. Еңбекті қорғау талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Асыл тұқымды және тауарлық ірі қара малды өсірудің жаңа технологиясын енгізу бойынша шаралар әзірлеу	Машықтар:
		1. Сүтті бағыттағы асыл тұқымды және өнімді мал шаруашылығында жөндеу төлін өсіру технологиясын жоспарлау үшін бастапқы деректерді анықтау. 2. Сүтті бағыттағы асыл тұқымды және тауарлық мал шаруашылығында бұзауларды, төлдерді өсірудің дәстүрлі және инновациялық технологияларын пайдалану. 3. Асыл тұқымды мал шаруашылығында селекциялық бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру бойынша отандық және шетелдік тәжірибені талдау.
		Білімдер:
		1. Асыл тұқымды және өнімді мал шаруашылығында пайдаланылатын нормативтік-анықтамалық құжаттама. 2. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» ҚР Заңы. 3. «Ветеринария туралы» ҚР Заңы. 4. Асыл тұқымды және тауарлы сүтті мал шаруашылығын өсіру бойынша отандық және шетелдік өндірістің нәтижелері. 5. Еңбекті қорғау талаптары. 6. Сүтті бағыттағы ірі қара малды өсірудің тиімді әдістері мен тәсілдері.

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Дербестік Қойылған міндеттерді шешу үшін жауапкершілік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
	5	Сүт өндірісінің зоотехнигі	
12. Кәсіптің карточкасы «Мал өсіруші»:			
Топтың коды:	6121-3		
Қызмет атауының коды:	6121-3-002		
Кәсіптің атауы:	Мал өсіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Мал өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8341-9-011 Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың машиналары мен жабдықтарын пайдалана отырып, ІҚМ күту бойынша жұмыстарды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Азықты дайындау, сақтау және беру, азықты тиеу және тарату 2. Мал шаруашылығы орынжайларында сумен жабдықтау және ірі қара малды автосуару, көң жинау және шығару, орынжайларда белгіленген микроклиматты сақтау бойынша жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Азықты дайындау, сақтау және беру, азықты тиеу және тарату	Дағды 1: Азықты дайындау, сақтау және беру	Машықтар:	
		1. Азық дайындау үшін машиналар мен жабдықтарды жұмысқа дайындау тәсілдерін қолдану. 2. Азық дайындауға арналған машиналар мен жабдықтарды технологиялық желінің жұмыс режиміне баптауды орындау.	

		Білімдер:
		1. Азықтың құрамы мен қоректілігі, азықтық рациондар. 2. Азық дайындауға арналған машиналар мен жабдықтарды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету қағидалары. 3. Азық дайындауға арналған машиналар мен жабдықтардың әрекет ету принципі, құрылымы, техникалық және тенологиялық баптаулары. 4. Азық дайындаудың технологиялық процесі. 5. Азық дайындаудың технологиялық сұлбалары. 6. Азықтық компоненттер мен дайындалатын азықтың сапасын бағалау параметрлері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Азықты тиеу және тарату	Машықтар:
		1. Ірі қара малды азықтандыру рациондарын құру. 2. Азықты тиеу және тарату бойынша механикаландыру құралдарына қызмет көрсету.
		Білімдер:
		1. Азықты тиеу және тарату үшін машиналар мен жабдықтарды дайындау және пайдалану қағидалары. 2. Азық беру нормалары. 3. Машиналар мен жабдықтарды пайдалану кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Мал шаруашылығы орынжайларында сумен жабдықтау және ірі қара малды автосуару, көң жинау және шығару, орынжайларда белгіленген микроклиматты сақтау бойынша жұмыстарды орындау	Дағды 1: Сумен жабдықтау және автосуару	Машықтар:
		1. Сумен қамтамасыз етуді және автосуарғышты механикаландыру құралдарына қызмет көрсету. 2. Жабдықты жұмысқа дайындау тәсілдерін қолдану. 3. Сумен жабдықтау мен автосуаруға арналған жабдықтардың ақаулығын диагностикалау. 4. Су берудің біркелкілігін қамтамасыз ету. 5. Жабдықты пайдалану барысында бақылау аспаптары мен автоматика құралдарын пайдалану. 6. Реттеу жұмыстарын орындау.
		Білімдер:
		1. Сумен жабдықтау мен автосуаруға арналған машиналар мен жабдықтардың тағайындалуы мен құрылымы. 2. Сумен жабдықтау мен автосуаруға арналған жабдықты дайындау және пайдалану қағидалары. 3. Суаруға арналған судың сапасы. 4. Машиналар мен жабдықтарды пайдалану кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Көңді жинау және шығару	Машықтар:
		1. Көңді жинау және шығару жөніндегі механикаландыру құралдарына қызмет көрсету. 2. Машинаны жұмысқа дайындау тәсілдерін қолдану. 3. Машиналар мен жабдықтардың ақаулығын диагностикалау. 4. Машиналар мен жабдықтың жұмыс істеу процесінде бақылау аспаптары мен автоматика құралдарын пайдалану. 5. Транспортердің беру біркелкілігін қамтамасыз ету.

		Білімдер:	
		1. Технологиялық процесті іске асыруға арналған машиналардың элементтері (жұмыс органдары). 2. Көңді жинау мен шығаруға арналған машиналар мен жабдықтардың тағайындалуы мен құрылымы. 3. Көңді жинау мен шығаруға арналған машиналар мен жабдықтарды дайындау және пайдалану қағидалары. 4. Машиналар мен жабдықтарды пайдалану кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 3: Орынжайлардағы микроклиматтың нормативтік параметрлерін қамтамасыз ету	Машықтар:	
		1. Мал шаруашылығы орынжайларында микроклиматты қамтамасыз ету бойынша механикаландыру құралдарына қызмет көрсету. 2. Жабдықты жұмысқа дайындау тәсілдерін қолдану. 3. Жабдықтың жұмыс істеу процесінде бақылау аспаптары мен автоматика құралдарын пайдалану. 4. Машиналар мен жабдықтардың ақаулығын диагностикалау. 5. Реттеу жұмыстарын орындау.	
		Білімдер:	
		1. Жекелеген жұмыс органдары мен жалпы машинаның құрылым схемалары және әрекет ету принципі. 2. Микроклиматтың белгіленген параметрін қолдауға арналған жабдықтың техникалық сипаттамалары. 3. Микроклиматтың белгіленген параметрін сақтап тұруға арналған жабдықты дайындау және пайдалану қағидалары. 4. Машиналар мен жабдықтарды пайдалану кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Тәртіптілік Коммуникабельділік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
	5	Сүт өндірісінің зоотехнигі	
13. Кәсіптің карточкасы «Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор »:			
Топтың коды:	6121-9		
Қызмет атауының коды:	6121-9-004		
Кәсіптің атауы:	Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6121-9-005 Сүт фермаларының жұмысшысы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жаппай емдеу-профилактикалық өңдеу жүргізу, Ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сүтті бағыттағы ірі қара малдың өлім-жітімі мен ауруларының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды орындау 2. Жарақаттану, улану кезінде жануарларға алғашқы көмек көрсету
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Сүтті бағыттағы ірі қара малдың өлім-жітімі мен ауруларының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды орындау	Дағды 1: Жаппай емдеу-профилактикалық өңдеу жүргізу	Машықтар:
		1. Әр түрлі этиологиясы бар малдарды емдеу үшін терапиялық, хирургиялық тәсілдерді және манипуляцияларды қолдану. 2. Дәрілік және дезинфекциялық заттарды қолдану. 3. Жануарлар мен құстар ауруларының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шаралар жүргізу.
		Білімдер:
		1. Ірі қара малдың анатомиясы мен физиологиясы. 2. Жануарлар мен құстардың кең таралған аурулары туралы негізгі мәліметтер және оларды диагностикалау принциптері. 3. Ауру жануарларды емдеу және алдын алу шаралары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Емдеу-профилактикалық іс-шаралар жоспарын жасау және оның орындалуын талдау	Машықтар:
		1. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану. 2. Мамандандырылған жабдықтар мен құралдарды пайдалану. 3. Мамандандырылған ақпараттық деректер базаларымен жұмыс істеу.
		Білімдер:
		1. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері. 2. Биологиялық қалдықтарды сақтау және көдеге жарату қағидалары. 3. Жануарлардың өлекселерін көдеге жарату қағидалары. 4. Мал шаруашылығы қора-жайларындағы микроклимат параметрлері. 5. Малдардың өлуі мен ауруының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды жүргізу қағидаларын білу. 6. Изоляторда ауру жануарларды күту.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жарақаттану, улану кезінде жануарларға алғашқы көмек көрсету	Дағды 1: Изоляторда ауру жануарларды күту, термометрия, жараларды өңдеу	Машықтар:
		1. Оқшаулағышта ауру жануарларға күтім жасау, жараларды өңдеу тәсілдері. 2. Жарақаттану, улану кезінде түйелерге алғашқы көмек көрсету.

		Білімдер:	
		1. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 2. Изоляторда ауру жануарларды күту қағидаларын білу. 3. Жануарларға емдік көмек көрсетудің тәжірибелік тәсілдері. 4. Дәрілік заттарды енгізудің тәжірибелік тәсілдері. 5. Жануарлармен жұмыс істеу кезінде, құрал-саймандарды, жабдықтарды пайдалану кезінде жеке қауіпсіздік қағидалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Жануарларды емдеу	Машықтар:	
		1. Изоляторда ауру жануарларға күтім жасау. 2. Жарақаттану, улану кезінде малға алғашқы көмек көрсету. 3. Ашық жараларды өңдеу. 4. Жануарлардың өлекселерін ашу.	
		Білімдер:	
		1. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 2. Қолданылатын дәрілік заттар, олардың әсері және мал ағзасына енгізу тәсілдері. 3. Дәрі-дәрмектерді, биопрепараттарды, дезинфекциялық құралдарды, құрал-саймандар мен дезинфекциялық техниканы сақтау қағидалары және пайдалану тәртібі.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербестік және жауапкершілік Тәртіптілік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
	5	Ветеринарлық техник	
14. Кәсіптің карточкасы «Ветеринарлық техник»:			
Топтың коды:	3240-0		
Қызмет атауының коды:	3240-0-005		
Кәсіптің атауы:	Ветеринарлық техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, ҚР АШМ 21.08.2019 жылғы №307 бұйрығы Ветеринарлық фельдшер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3240-0-004 Ветеринариялық вакцинатор 2250-0-002 Ветеринариялық-санитариялық дәрігер 2250-0-001 Ветеринар	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ірі қара малдың өлім-жітімі мен ауруларының алдын алу бойынша шаруашылықтың жұмыстарын және ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларын орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ветеринариялық-профилактикалық іс-шаралардың өндірістік процестерін жоспарлау, ұйымдастыру 2. Жарақаттану, улану кезінде жануарларға алғашқы көмек көрсету
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Ветеринариялық-профилактикалық іс-шаралардың өндірістік процестерін жоспарлау, ұйымдастыру	Дағды 1: Мал ауруларының алдын алу бойынша ветеринарлық шараларды жүргізу	Машықтар:
		1. Мал ауруының алдын алу үшін ветеринариялық-хирургиялық амалдар мен тәсілдерді жүргізу. 2. Дәрілік, дезинфекциялық және басқа да профилактикалық заттарды таңдауды жүзеге асыру. 3. Ересек мал басы мен төлдердің ауруларының алдын алу үшін емдеу-профилактикалық шараларды жүргізу.
		Білімдер:
		1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. 2. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» ҚР Заңы. 3. «Ветеринария туралы» ҚР Заңы. 4. Асыл тұқымды және өнімді мал шаруашылығы мәселелерін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер. 5. Еңбекті қорғау талаптары. 6. Ірі қара мал ауруларының алдын алу және емдеудің тиімді әдістері мен тәсілдері. 7. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 8. Жануарлардың кең таралған аурулары туралы негізгі мәліметтер.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ветеринариялық-емдік іс-шараларды жүргізу және олардың нәтижелерін жалпылау	Машықтар:
		1. Ірі қара малды дәрі-дәрмекпен және хирургиялық емдеу әдістерін қолдану. 2. Жабдықтар мен құралдардың қажетті түрлерін таңдауды жүзеге асыру. 3. Компьютерлік қолданбалы бағдарламаларды қолдана отырып жүргізілген емдік-профилактикалық іс-шараларға талдау жасау.
		Білімдер:
		1. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» ҚР Заңы. 2. «Ветеринария туралы» ҚР Заңы. 3. Асыл тұқымды және өнімді мал шаруашылығындағы қызметті регламенттейтін нормативтік-құқықтық актілер. 4. Еңбекті қорғау және тіршілік қауіпсіздігі талаптары. 5. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері. 6. Мал шаруашылығы орынжайларындағы микроклиматқа қойылатын санитарлық-гигиеналық талаптар. 7. Малдардың өлуі мен ауруының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды жүргізу қағидалары. 8.Изоляторда ауру жануарларды күту қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жарақаттану, улану кезінде		

жануарларға алғашқы көмек көрсету	Дағды 1: Изоляторда ауру жануарларды күту, термометрия, жараларды өңдеу	Машықтар:
		1. Оқшаулағышта ауру жануарларға күтім жасау, жараларды өңдеу тәсілдері. 2.Жарақаттану, улану кезінде малға алғашқы көмек көрсету.
		Білімдер:
		1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. 2. «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының Заңы. 3. «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» Заңдар. 4. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» Заң. 5. «Ветеринария туралы» Заң. 6. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 7. Карантиндегі изолятордағы және изолятордағы ауру жануарларды күту қағидалары. 8. Жануарларға емдік көмек көрсету тәсілдері. 9. Дәрілік заттарды енгізу тәсілдері. 10. Жануарлармен жұмыс істеу кезінде, құрал-саймандарды, жабдықтарды пайдалану кезінде жеке қауіпсіздік қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Жануарларды емдеу	Машықтар:
		1. Изоляторда ауру жануарларға күтім жасау. 2. Жарақаттану, улану кезінде малға алғашқы көмек көрсету. 3. Ашық жараларды өңдеу. 4. Жануарлардың өлекселерін ашу.
		Білімдер:
		1. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» ҚР Заңы. 2. «Ветеринария туралы» ҚР Заңы. 3. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 4. Жиі қолданылатын дәрілік заттар, олардың әсері және мал ағзазына енгізу тәсілдері. 5. Дәрі-дәрмектерді, биопрепараттарды, дезинфекциялық құралдарды, құрал-саймандар мен дезинфекциялық техниканы сақтау қағидалары және пайдалану тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербестік және жауапкершілік Тәртіптілік Коммуникабельность	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор
	6	Мал дәрігері
15. Кәсіптің карточкасы «Сүт өндірісінің зоотехнигі»:		
Топтың коды:	3142-0	
Қызмет атауының коды:	3142-0-009	
Кәсіптің атауы:	Сүт өндірісінің зоотехнигі	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, ҚР АШМ 21.08.2019 жылғы №307 бұйрығымен бек. Зоотехник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3142-0-010 Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ауыл шаруашылығы малдарының барлық түрлері мен тұқымдарын күтіп-ұстаудың, азықтандырудың және өсірудің технологиялық процесін ұйымдастыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Өнім өндірісін жақсарту үшін әр түрлі тұқымдағы ауыл шаруашылығы жануарларын дайындау 2. Жануарлардың жыныстық-жас топтарына (физиологиялық жай-күйі бойынша) жылжуды жүзеге асыру, ветеринариялық-санитариялық қағидалар мен нормаларға сәйкес малды азықтандыру және күту 3. Азықты тиімді пайдалануды ұйымдастыру, фермаларда күтіп-бағудың, азықтандырудың және күтім жасаудың жаңа әдістерін енгізу 4. Жоғары өнімді жануарларды шығару бойынша селекциялық-асылдандыру жұмысына басшылық ету 5. Мал шаруашылығында асыл тұқымды бастапқы есепке алу құжаттарын жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Өнім өндірісін жақсарту үшін әр түрлі тұқымдағы ауыл шаруашылығы жануарларын дайындау	Дағды 1: Өнім өндіру үшін әр түрлі тұқымды ауыл шаруашылығы жануарларын дайындау бойынша жұмыстарды орындау	Машықтар:	
		1. Өнімді өндіру үшін шешудің әртүрлі тәсілдерін болжайтын практикалық міндеттерді таңдау. 2. Мал сапасын жақсарту үшін қажетті әрекеттерді жүзеге асыру; 3. Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру мен өткізудің экономикалық тиімді технологияларын таңдау және пайдалануды жүзеге асыру.	
		Білімдер:	
		1. Өнім өндіру үшін әртүрлі тұқымды ауыл шаруашылығы жануарларын дайындауда кәсіптік практикалық, теориялық білімдер және практикалық тәжірибе. 2. Өнім өндіру үшін әртүрлі тұқымды ауыл шаруашылығы жануарларын дайындауда стратегиялық тәсілдерді қолдана отырып, міндеттер мен проблемаларды шешу тәсілдері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Мал шаруашылығын дамыту, табынның өсімін жақсарту, малдардың өнімділігін арттыру, төлдің шығуын арттыру бойынша іс-шараларды әзірлеуді және орындауды ұйымдастыру	Машықтар:	
		1. Ауыл шаруашылығы малдарын өсіру және олардың өсімін молайту кезінде теориялық білімді практикада қолдану. 2. Мал шаруашылығы өнімдерін өндірумен айналысатын орындаушылар ұжымының жұмысын ұйымдастыру. 3. Бекітілген қызмет көрсету аймағында жануарларды өсіру және құжаттауда практикалық және танымдық дағдыларды қолдану.	

		Білімдер:
		1. Жануарлардың генетикасы, физиологиясы, зоологиясы және ветеринария базалық білімі. 2. Ауыл шаруашылығы жануарларының зоологиясы, анатомиясы, физиологиясы. 3. Ауыл шаруашылығы жануарлары бойынша есептілік және ақпарат тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жануарлардың жыныстық-жас топтарына (физиологиялық жай-күйі бойынша) жылжуды жүзеге асыру, ветеринариялық-санитариялық қағидалар мен нормаларға сәйкес малды азықтандыру және күту	Дағды 1: Бастапқы зоотехникалық құжаттаманы жүргізу және бекітілген қызмет көрсету аймағында мал өсіру	Машықтар:
		1.Кәсіптік қызмет шеңберінде құжаттау және есеп жүргізу. 2.Қазіргі заманғы есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану. 3.Жануарларды бақылау өлшеулерін жүргізуді; табынның қозғалыс айналымын жасауды ұйымдастыру. 4. Ауыл шаруашылық учаскесі, цехы қызметінің негізгі техникалық-экономикалық көрсеткіштерін есептеу. 5. Мал шаруашылығы бойынша тапсырмалардың жобаларын әзірлеу және олардың орындалуын қамтамасыз ету.
		Білімдер:
		1. Айлық, тоқсандық және жылдық жоспарларды әзірлеу ережелері. 2. Бастапқы зоотехникалық құжаттама бойынша кәсіби қызметті орындауды жүзеге асыру. 3. Қызметтің осы түріне тән тәуекелдер оларды бақылай және барынша азайта алады.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Азық шығынының кітабын жүргізу. Жануарларды азықтандыру рационын құру	Машықтар:
		1. Малды азықтандырудың прогрессивті тәсілдерін қамтамасыз ету. 2. Мал шаруашылығы бойынша тапсырмалардың жобаларын әзірлеу және олардың орындалуын қамтамасыз ету.
		Білімдер:
		1. Ауыл шаруашылығы жануарларының анатомиясы мен физиологиясының ерекшеліктері. 2. Ауыл шаруашылығы жануарларының дұрыс қоректену қағидалары және қоректік уланудың алдын алу қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Азықты тиімді пайдалануды ұйымдастыру, фермаларда күтіп-бағудың, азықтандырудың және күтім жасаудың жаңа әдістерін енгізу	Дағды 1: Фермаларда күтіп-ұстаудың және азықтандырудың прогрессивті әдістерін енгізу	Машықтар:
		1. Стратегиялық жоспарлауда, жұмысты бағалауда, жағдайды талдауда практикалық және танымдық дағдыларды қолдану. 2. Өнім өндіру үшін қажетті ең тиімді технологияларды таңдау. 3. Өндірістік қызметтің тиімділігін бағалау.
		Білімдер:
		1. Жануарлардың генетикасының, физиологиясының, зоологиясы мен ветеринарияның негіздері. 2. Жануарлардың негізгі аурулары және олардың алдын алу әдістері. 3. Мал шаруашылығы бойынша жобалық тапсырмаларды әзірлеу қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Ұйымның селекциялық-аслыдандыру жұмысы жоспары бойынша белгіленген есепке алу нысандарына асыл тұқымды мал өнімділігінің бастапқы деректерін енгізу	Машықтар:
		1. Мал өнімділігі көрсеткіштерін бастапқы есепке алудың белгіленген нысандарын ресімдеу. 2. Асыл тұқымды малдардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу үшін ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың стандартты бағдарламаларын пайдалану.
		Білімдер:
		1. Ұйымның селекциялық - асылдандыру жұмысының жоспары бойынша әр түрлі мал өнімділігінің көрсеткіштерін асыл тұқымды есепке алу құжаттамасын жүргізу тәртібі. 2. Ұйымда әр түрлі жануарлардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу бойынша стандартты бағдарламаларды пайдалану тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 4: Жоғары өнімді жануарларды шығару бойынша селекциялық-асылдандыру жұмысына басшылық ету	Дағды 1: Ауыл шаруашылығы малдарын өсіру және өсімін молайту	Машықтар:
		1. Ауыл шаруашылығы малдарын өсіру және олардың өсімін молайту кезінде теориялық білімді практикада қолдану. 2. Нұсқаулыққа сәйкес асыл тұқымды малдарды және олардың нөмірлері мен лақап аты бойынша материалдарды сәйкестендіру. 3. Нұсқаулықтарға сәйкес жануарлардың өнімділік көрсеткіштерін өлшеуді жүзеге асыру. 4. Асыл тұқымды малдарды іріктеуді және таңдауды жүзеге асыру. 5. Бір немесе бірнеше тұқымды будандастыруды жүргізу. 6. Малдардың өнімділігін арттыру, табынның өсімін жақсарту және мал төлінің шығуын арттыру бойынша жұмыстар жүргізу.
		Білімдер:
		1. Ауыл шаруашылығы малдарын өсіру және өсімін молайту мәселелерін шешу үшін қажетті ақпарат. 2. Жануарлардың генетикасының, физиологиясының, зоологиясы мен ветеринарияның негіздері. 3. Мал шаруашылығында компьютерлік техниканы пайдалану қағидалары. 4. Ауыл шаруашылығы жануарларының анатомиясының ерекшеліктері, асырау тәсілдері, сондай-ақ азықтандыру кезіндегі нюанстар. 5. Мал шаруашылығы өнімдерін өндірудің заманауи технологиялары; асылдандыру ісі. 6. Жануарлардың негізгі аурулары және олардың алдын алу әдістері; 7. Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстарының әр түрлі түрлерін сәйкестендіру (лақап ат беру, ен салу, таңбалау, чиптеу) техникасы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Малдың асыл тұқымдық құндылығын анықтау	Машықтар:
		1. Ұйымның селекциялық-асылдандыру жұмысының жоспары бойынша жануарлар мен құстарды өлшеуге арналған жабдықтар мен құралдарды пайдалану. 2. Асыл тұқымдық құндылығын анықтау үшін жануарлар мен құстарды аспаптық өлшеу техникасын меңгеру.

		Білімдер:
		1. Ұйымның селекциялық-асылдандыру жұмысын жүргізудегі малдың асыл тұқымдық құндылығын анықтаудың маңызы. 2. Малдың асыл тұқымдық құндылығын анықтау жөніндегі ұйымның селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жоспарының бөлімі. 3. Асыл тұқымдық құндылығын анықтау үшін жануарлар мен құстарды аспаптық өлшеу қағидалары мен тәртібі. 4. Әр түрлі жануарлар мен құстармен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 5: Мал шаруашылығында асыл тұқымды бастапқы есепке алу құжаттарын жүргізу	Дағды 1: Есепке алуды және есептілікті жүргізу	Машықтар:
		1. Зоотехникалық құжаттаманы жүргізу. 2. Арнайы бағдарламаларды пайдалана отырып, мал шаруашылығы бойынша белгіленген есептілікті есепке алуды және жүргізуді ұйымдастыру.
		Білімдер:
		1. Есептеу техникасының, коммуникациялардың және байланыстың қазіргі заманғы құралдары. 2. Әртүрлі малдардың өнімділік, өсімін молайту және асыл тұқымдық қасиеттерін есепке алу әдістері. 3. Зоотехникалық және асыл тұқымды есепке алу құжаттамасын жүргізу тәртібі. 4. Зоотехникалық және асыл тұқымды есеп жүргізудің қолданыстағы нысандары. 5. Мал шаруашылығында компьютерлік техниканы пайдалану қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Белгіленген есеп жүргізу нысандарын, асыл тұқымды мал өнімділігінің бастапқы деректерін енгізу	Машықтар:
		1. Мал өнімділігі көрсеткіштерін бастапқы есепке алудың белгіленген нысандарын ресімдеу. 2. Асыл тұқымды малдардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу үшін ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың стандартты бағдарламаларын пайдалану. 3. Малдың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу үшін асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша арнайы ақпараттық-коммуникациялық бағдарламаларды пайдалану.
		Білімдер:
		1. Ұйымның селекциялық - асылдандыру жұмысының жоспары бойынша мал өнімділігінің көрсеткіштерін асыл тұқымды есепке алу құжаттамасын жүргізу тәртібі. 2. Ұйымда жануарлардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу бойынша стандартты бағдарламаларды пайдалану тәртібі. 3. Ұйымда өнімділік көрсеткіштерін өңдеу бойынша асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша арнайы ақпараттық-коммуникациялық бағдарламаларды пайдалану тәртібі. 4. Ұйымда бастапқы есептік асыл тұқымды құжаттарды мұрағаттау тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Дербестік Қойылған міндеттерді шешу үшін жауапкершілік	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Сүт фермаларының жұмысшысы	
	6	Мал дәрігері	
16. Кәсіптің карточкасы «Бас мал дәрігері »:			
Топтың коды:	1342-2		
Қызмет атауының коды:	1342-2-001		
Кәсіптің атауы:	Бас мал дәрігері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2250-0-003 Мал дәрігері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жануарлардың денсаулығын сақтау және қамтамасыз ету, барлық мал түрлерінің профилактикасы және оларды емдеу, жануарлардың өнімділік сапасын жақсарту		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мал ауруларының және олардың пайда болу себептерінің диагностикасын жүргізу 2. Мал ауруларын емдеуді және профилактикасын жүргізу 3. Мал ауруларының алдын алуға және жоюға бағытталған ветеринариялық-санитариялық және профилактикалық іс-шараларды жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Мал ауруларының және олардың пайда болу себептерінің диагностикасын жүргізу	Дағды 1: Мал ауруларының алдын алу бойынша іс-шараларды жүзеге асыру	Машықтар:	
		1. Малдардың жұқпалы және жаппай жұқпалы емес ауруларының алдын алу және жою бойынша нормативтік-құқықтық актілерді талдау 2. Жұмыста мал шаруашылығы кәсіпорындарына арналған мамандандырылған компьютерлік қолданбалы бағдарламаларды пайдалану.	
		Білімдер:	
		1. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы. 2. Малда емдік-профилактикалық емшараларын орындау әдістері. 3. Мал шаруашылығы кешенінде дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	Дағды 2: Малда терапия жүргізу	Машықтар:
		1. Әр түрлі этиологиясы бар малдарды емдеу үшін терапиялық, хирургиялық және акушерлік - гинекологиялық тәсілдерді және манипуляцияларды қолдану. 2. Мамандандырылған жабдықтар мен құралдарды пайдалану.
		Білімдер:
		1. Инфекциялық, паразиттік және инфекциялық емес аурулармен малдың дәрі-дәрмектік және дәрі-дәрмектік емес терапиясын таңдау алгоритмі мен критерийлері. 2. Әртүрлі этиологиядағы мал ауруларының алдын алу және емдеу үшін дәрілік шикізаттың, дәрілік препараттардың, биопрепараттардың, биологиялық белсенді қоспалардың фармакологиялық және токсикологиялық сипаттамалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Эпизоотиялық жағдайға талдау жүргізу	Машықтар:
		1. Диагноз қою үшін клиникалық және зертханалық зерттеулердің нәтижелерін талдау және түсіндіру. 2. Мал ағзалары мен жүйелеріне клиникалық зерттеу жүргізу.
		Білімдер:
		1. Мал ағзасының мүшелері мен жүйелерін зерттеу алгоритмі. 2. Малдың қалыпты және патология кезіндегі функционалдық жай-күйінің параметрлері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 4: Малды өлгеннен кейінгі диагностикалық союды орындау және патологоанатомиялық диагноз қою	Машықтар:
		1. Диагноз қою үшін клиникалық және зертханалық зерттеулердің нәтижелерін талдау және түсіндіру. 2. Жануарларды союды орындау үшін арнайы жабдықтар мен құралдарды пайдалану жөніндегі жұмысты ұйымдастыру.
		Білімдер:
		1. Патологоанатомиялық диагноз қою кезінде малдың өліктерін ашу әдістемесі, малдың патологиялық анатомиясы. 2. Малдың органдары мен жүйелерінің нормативтік клиникалық параметрлері. 3. Әр түрлі этиологиясы бар малдарды емдеу үшін терапиялық, хирургиялық тәсілдерді және манипуляцияларды қолдану.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Мал ауруларын емдеуді және профилактикасын жүргізу	Дағды 1: Малда терапия жүргізу	Машықтар:
		1. Мамандандырылған жабдықтар мен құралдарды пайдалану. 2. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану. 3. Әр түрлі этиологиясы бар малдарды емдеу үшін терапиялық, хирургиялық тәсілдерді және манипуляцияларды қолдану.

		Білімдер:
		1. Инфекциялық, паразиттік және инфекциялық емес аурулармен малдың дәрі-дәрмектік және дәрі-дәрмектік емес терапиясын таңдау алгоритмі мен критерийлері. 2. Ветеринариялық препараттардың қауіпсіздігі мен қолданылуына қойылатын санитарлық-гигиеналық талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Мал ауруларының алдын алу бойынша іс-шараларды жүзеге асыру	Машықтар:
		1. Малдардың жұқпалы және жұқпалы емес ауруларының алдын алу және жою бойынша нормативтік-құқықтық актілерді талдау. 2.Жануарлардың ауруларының алдын алу үшін ветеринариялық жабдықтарды пайдалану бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.
		Білімдер:
		1. «Ветеринария туралы» ҚР Заңы. 2. Инфекциялық, паразиттік және инфекциялық емес аурулармен малдың дәрі-дәрмектік және дәрі-дәрмектік емес терапиясын таңдау алгоритмі мен критерийлері. 3. Жануарларда емдік-профилактикалық емшараларын орындау әдістері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Мал ауруларының алдын алуға және жоюға бағытталған ветеринариялық-санитариялық және профилактикалық іс-шараларды жүргізу	Дағды 1: Емдеу-профилактикалық іс-шаралар жоспарын жасау және оның орындалуын талдау	Машықтар:
		1.Мал шаруашылығы кәсіпорындарына арналған кәсіби қолданбалы бағдарламалар мен ақпараттық базаны пайдалану. 2.Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану.
		Білімдер:
		1. «Ветеринария туралы» ҚР Заңы. 2. Ветеринариялық қадағалау объектілерінде карантиндік іс-шараларды жүргізу жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар. 3. Мал шаруашылығы қора-жайларындағы микроклимат параметрлерінің нормативтік көрсеткіштері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Дезбарьерлердің жай-күйін, дезинфекция жүргізу сапасын және мал шаруашылығы объектілеріндегі микроклимат параметрлерін тексеру	Машықтар:
		1. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану 2. Арнайы жабдықтар мен құралдарды пайдалана отырып дезинфекция жүргізу.
		Білімдер:
		1. «Ветеринария туралы» ҚР Заңы. 2. Инфекциялық, паразиттік және инфекциялық емес аурулармен малдың дәрі-дәрмектік және дәрі-дәрмектік емес терапиясын таңдау алгоритмі мен критерийлері. 3. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 3: Мал шаруашылығы объектілерінде карантиндік іс-шараларды жүзеге асыру	Машықтар:	
		1. Карантиндік іс-шараларды өткізу бойынша жұмысты ұйымдастыру. 2. Малды диагностикалық зерттеулерге дайындауды жүргізу. 3. Мал шаруашылығы кәсіпорындарында карантиндік іс-шараларды ұйымдастыру бойынша мамандандырылған ақпараттық деректер базасын қолдану.	
		Білімдер:	
		1. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы. 2. Ветеринариялық қадағалау объектілерінде карантиндік іс-шараларды жүргізу жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар. 3. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері. 4. Биологиялық қалдықтарды сақтау және кәдеге жарату қағидалары. 5. Жануарлардың өлекселерін кәдеге жарату қағидалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Аналитикалық ойлау Өндірістік міндеттер бойынша шешім қабылдаудағы дербестік Технологиялық процестің нақты учаскесіндегі нәтиже үшін жауапкершілік Өз бетінше басқару қабілеті		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Ветеринариялық зертхана меңгерушісі	
17. Кәсіптің карточкасы «Ауыл шаруашылығындағы ұйымның басшысы (директор, президент және т.б.)»:			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	1210-0-073		
Кәсіптің атауы:	Ауыл шаруашылығындағы ұйымның басшысы (директор, президент және т.б.)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, ҚР АШМ 21.08.2019 жылғы №307 бұйрығымен бек. Ауыл шаруашылығы саласындағы ұйымның (филиалдың) басшысы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-049 Ауыл шаруашылығы ұйымының директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ауыл шаруашылығы ұйымының табысты жұмыс істеуі және тұрақты дамуы мақсатында менеджменттің қазіргі заманғы әдістерін пайдалана отырып басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін басқару 2. Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын әзірлеуді ұйымдастыру 3. Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын іске асыруды ұйымдастыру 4. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін мониторингілеуді және бағалауды жүзеге асыру.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін басқару	Дағды 1: Ауыл шаруашылығы ұйымының сыртқы ортасын және ішкі ортасын талдау	Машықтар:
		1. Жағдайды талдау. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымының жекелеген құрылымдарының тиімділігін бағалау. 3. Жауапкершілікті бөліп беру 4. Стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау. 5. Проблемалық мәселелерді шешу. 6. Мал шаруашылығы мен өсімдік шаруашылығының барлық салаларының дамуындағы тенденцияларды болжау. 7. Тәуекелдерді бағалау.
		Білімдер:
		1. Ауыл шаруашылығы ұйымының өндірістік қызметінің ерекшелігі. 2.Сыртқы ортаны мониторингілеу принциптері, әдістері, технологиялары. 3. Сыртқы ортаны талдау әдістері. 4. Елдегі және шетелдегі саяси, құқықтық, әлеуметтік-мәдени, экономикалық, технологиялық жағдайдың даму заңдылығы. 5. Ауыл шаруашылығы ұйымының тиімділігіне әсер ететін сыртқы орта факторларын талдау принциптері, әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Сыртқы ортаны және ішкі ортаны есепке алу	Машықтар:
		1. Жағдайды бағалау. 2. Проблемалық мәселелерді шешу. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Көптеген көздерден ақпаратты іздеуді және өңдеуді жүзеге асыру. 5. Өз ұстанымын қорғау. 6. Оппоненттерді сендіру.
		Білімдер:
		1. Саланың ерекшелігі. 2. Мүдделі тараптар мүдделерінің салалары. 3. Ұйымның барлық қызметкерлерінің ұйым мәдениетінің нормалары мен қағидаларын қабылдауын қамтамасыз ету принциптері, әдістері, технологиялары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын әзірлеуді ұйымдастыру	Дағды 1: Ауыл шаруашылығы ұйымының жалпы стратегиясын әзірлеу	Машықтар:
		1. Ақпаратты синтездеу. 2. Қызмет нәтижелерін және тәуекелдерді бағалау. 3. Проблемалық мәселелерді шешу. 4. Оқиғалардың дамуын болжау.

		Білімдер:
		1. Барлық мүдделі топтар арасында ауыл шаруашылығы ұйымының миссиясына, стратегиялық мақсаттарына қатысты бірауыздылығын қамтамасыз ету әдістері, технологиялары. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымын дамытудың стратегиялық басымдықтарын анықтау принциптері. 3. Ауыл шаруашылығы ұйымының қысқа, орта, ұзақ мерзімді стратегиялық міндеттерін анықтау технологиялары. 4. Стратегиялық жоспарды әзірлеудің тәсілдері мен технологиялары. 5. Стратегиялық міндеттерді шешу үшін қажетті ресурстарды анықтау технологиялары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ауыл шаруашылығы ұйымының бизнес-жоспарын әзірлеуге басшылық ету	Машықтар:
		1. Қызметті жоспарлау. 2. Қызмет нәтижелерін бағалау. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Қол астындағыларды ынталандыру. 5. Ақпаратты трансляциялау.
		Білімдер:
		1. Ауыл шаруашылығы ұйымының өндірістік қызметінің ерекшелігі. 2.Бизнес-жоспарды іске асыру үшін мерзімдер мен ресурстарды анықтаудың құралдары мен технологиялары. 3.Бизнес-жоспарлау әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын іске асыруды ұйымдастыру	Дағды 1: Ресурстарды іріктеу және оларды бөлу	Машықтар:
		1. Жағдайды және өзгерістерді талдау. 2. Қызметті жоспарлау. 3. Шешімдерді қабылдау. 4. Ресурстарды бөлу. 5. Тәуекелдерді бағалау.
		Білімдер:
		1. Саланың ерекшелігі. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымының ресурстарға қажеттілігін бағалау әдістері, технологиялары, құралдары. 3. Ресурстық жоспарлаудың принциптері мен технологиялары. 4. Ресурстарды пайдалану тиімділігінің критерийлерін анықтау әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Кәсіпорынның құндылықтарын, мәдениетін, жалпы саясатын қалыптастыру	Машықтар:
		1. Қол астындағыларды ынталандыру. 2. Жоспарларды, жобаларды, қызмет нәтижелерін, жекелеген процедуралардың тиімділігін, жағдайды бағалау. 3. Жанжалды жағдайлардың алдын алу және оларды шешу. 4. Оқиғалардың дамуын болжау. 5. Өзін-өзі басқаруды және уақытты басқаруды (тайм-менеджмент) жүзеге асыру.

		Білімдер:
		1. Ұйымдастыру мәдениетінің құндылықтарын, нормалары мен қағидаларын әзірлеу құралдары. 2. Ұйымдастыру мәдениетінің нормалары мен қағидаларының сақталуын бақылау құралдары. 3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы. 4. Жанжалдарды шешу принциптері. 5. Қарамағындағылардың қызмет стандарттарын анықтау әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Ұйымдастыру құрылымын, жеке саясат пен процедураларды әзірлеу	Машықтар:
		1. Қызметті жоспарлау. 2. Жанжалды жағдайлардың алдын алу және оларды шешу. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Көптеген көздерден ақпаратты синтездеу. 5. Жұмыс күшіне сапалы талдау жүргізу (әлеует, мотивация, мобильділік).
		Білімдер:
		1. Стратегиялық міндеттерді шешуге барабар ұйымның құрылымын анықтау тәсілдері. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін реттейтін құжаттарды әзірлеу және бекіту механизмі. 3. Бақылау нысандары, әдістері, принциптері. Бақылау функцияларын іске асыру механизмі. 4. Сыртқы әлеммен тиімді коммуникациялардың принциптері, әдістері, технологиялары. 5. БАҚ өкілдерімен және қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау ерекшеліктері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 4: Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін мониторингілеуді және бағалауды жүзеге асыру.	Дағды 1: Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін мониторингілеу және бағалау	Машықтар:
		1. Жағдайды, қызмет нәтижелерін, жекелеген процедуралардың тиімділігін бағалау. 2. Көптеген көздерден ақпаратты синтездеу. 3. Жоспарлардың орындалу дәрежесін, ұйымдастыру мәдениетінің нормалары мен қағидаларының сақталуын, ресурстарды пайдаланудың тиімділігін бағалау. 4. Бақылау іс-шараларының тиімділігін бағалау.
		Білімдер:
		1. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін сипаттайтын деректерді жинау және өңдеудің тиімді жүйелерін ұйымдастыру технологиясы. 2. Ұйымның негізгі өндірістік-экономикалық көрсеткіштерін бәсекелестердің қызметін сипаттайтын ұқсас әдістермен салыстыру әдістері. 3. Жоспарлар мен болжамдардың орындалуын талдау принциптері, әдістері, технологиялары, құралдары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ауыл шаруашылығы ұйымы қызметінің нәтижелері туралы есептер дайындау	Машықтар:
		1. Өзін-өзі басқаруды және уақытты басқаруды (тайм-менеджмент) жүзеге асыру. 2. Жағдайды, қызмет нәтижелерін, жекелеген процедуралардың тиімділігін бағалау. 3. Қызметті жоспарлау. 4. Оқиғалардың дамуын болжау. 5. Проблемалық жағдайларды шешу.

		Білімдер:
		1. Түрлі мүдделі тараптар үшін ұйымның қызметі туралы есептерді дайындау технологиясы. 2. Билік органдарына және басқа да мүдделі тараптарға есеп беру тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Аналитикалық ойлау Тапқырлық Нандырушылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Ветеринариялық зертхана меңгерушісі

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

18. Мемлекеттік органның атауы:
19. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):
«Агроөнеркәсіп қауымдастықтарының кешені» консорциумы
Орындаушылар:
Карынбаев А.К., +7 (701) 720 11 21, uzniijr.taraz@mail.ru
Баймуканов Д.А., +7 (707) 148 06 68, dbaimukanov@mail.ru
20. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:
21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -
22. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -
23. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2022 ж.
24. Болжамды қайта қарау күні: 26.10.2025 ж.